

معاونت بهداشت
مرکز مدیریت بیماری های واگیر

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
مرکز روابط عمومی و اطلاع رسانی

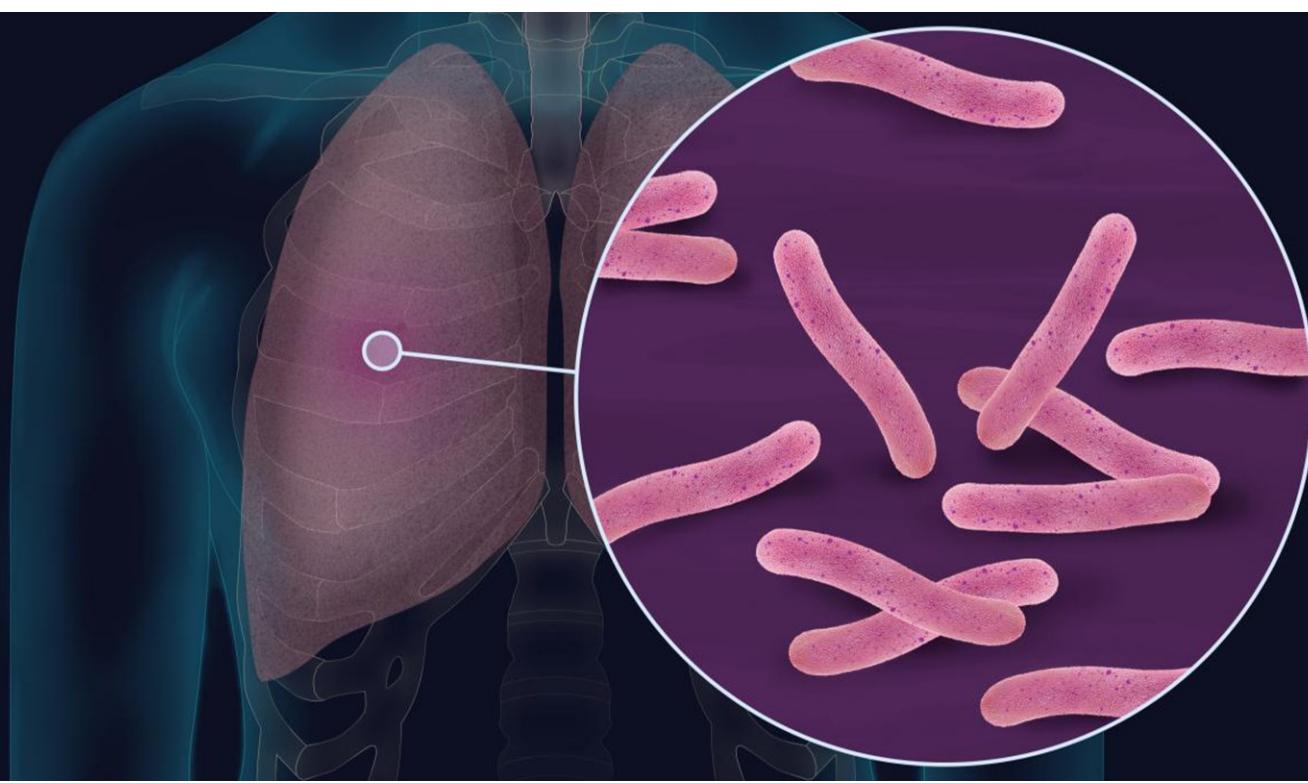
شماره ۰۴

بهمن ۱۴۰۳

گزاره برگ

بیماری های واگیر ایران و جهان

آخرین روند تغییرات بیماری های تنفسی در جهان، اروپا،
منطقه و کشور – شماره ۲

مقدمه

داده‌های سازمان جهانی بهداشت نشان می‌دهد که ۶٪ از موارد علامت‌دار کووید-۱۹ در جهان به کووید طول‌کشیده منجر می‌شود. واکسیناسیون کووید-۱۹ احتمال ابتلا به کووید طول‌کشیده (Post-COVID) را کاهش می‌دهد.

وضعیت کووید ۱۹ در منطقه مدیترانه شرقی

در حال حاضر بر اساس گزارش سازمان جهانی بهداشت (به‌روزرسانی ۱۷۵، منتشر شده در تاریخ ۱۷ ژانویه ۲۰۲۵) که بر اساس داده‌های ۲۱ آبان تا ۱۸ آذر ۱۴۰۳ تنظیم شده است، درصد مثبت شدن کووید-۱۹ در منطقه مدیترانه شرقی حدود ۲٪ است. هیچ کشوری در منطقه مدیترانه شرقی در بازه زمانی فوق‌الذکر، درصد مثبت شدن کووید-۱۹، ۱۰٪ یا بیشتر را گزارش نکرده است.

وضعیت آنفلوآنزا در جهان

وضعیت آنفلوآنزا در جهان بر اساس به روز رسانی ۵۱۰ سازمان جهانی بهداشت - هفته منتهی به ۱۲ ژانویه ۲۰۲۵ (۲۴ دیماه ۱۴۰۳) (۲).

نیمکره شمالی:

- فعالیت آنفلوآنزا افزایش یافته است.
- فعالیت آنفلوآنزا در بسیاری از قسمت‌های اروپا (عمدتاً آنفلوآنزای A(H1N1) و آسیا (عمدتاً آنفلوآنزای A(H1N1) افزایش یافته است.
- فعالیت آنفلوآنزا در آمریکای شمالی (عمدتاً آنفلوآنزای A(H3N2)، A(H1N1) آمریکای مرکزی و کارائیب A(H3N2) و آفریقای غربی (عمدتاً آنفلوآنزا B) و آفریقای شمالی (AH3N2) (عمدتاً آنفلوآنزای A(H1N1) افزایش یافته است.

نیمکره جنوبی:

- فعالیت آنفلوآنزا در معدودی از کشورهای گرمسیری آمریکای جنوبی (آنفلوآنزای A(H3N2) و B بطور همزمان گردش دارند) و آفریقای شرقی (عمدتاً آنفلوآنزا B) و قسمت‌هایی از جزایر اقیانوس آرام (عمدتاً آنفلوآنزا A(H1N1) افزایش یافته است.

فعالیت کووید ۱۹

براساس به‌روزرسانی ۵۱۰ سازمان جهانی بهداشت (هفته منتهی به ۱۲ ژانویه ۲۰۲۵ - ۲۳ دیماه ۱۴۰۳)، فعالیت کووید ۱۹ در جهان در قسمت‌هایی از آمریکای جنوبی، آفریقای جنوبی و جنوب غرب اروپا افزایش یافته است.

بیماری‌های حاد تنفسی در کشور، همچون سایر کشورها، همواره در فصول سرد سال به‌عنوان یکی از نگرانی‌های بهداشتی مطرح است. پس از پاندمی کووید-۱۹، توجه هرچه بیشتر مردم به بیماری‌های حاد تنفسی بیش از پیش شده است و لزوم توجه به تمام ابعاد این بیماری‌ها را می‌طلبد. در این گزاره‌برگ، آخرین وضعیت و روند تغییرات بیماری‌های حاد تنفسی در جهان، اروپا، منطقه و کشورمان ایران مورد بررسی قرار گرفته است. مخاطب این گزاره‌برگ، کادر بهداشت و درمان، مدیران و کارشناسان سطوح مختلف سلامت، مردم و رسانه‌ها می‌باشند.

وضعیت اپیدمیولوژیک بیماری کووید ۱۹ در جهان

میزان مثبت شدن آزمایش کووید-۱۹ در جهان، از ۱۱ ماه نوامبر ۲۰۲۴ تا ۸ ماه دسامبر ۲۰۲۴ (از ۲۱ آبان تا ۱۸ آذر ۱۴۰۳) از ۹/۵ درصد به ۸/۶ درصد رسید (۱). این در حالی است که موج‌های مقطعی کووید-۱۹ در برخی کشورهای جهان مشاهده می‌شود. کووید-۱۹ به‌طور گسترده‌ای بدون ارتباط با فصل خاص در چرخش است و موجب بیماری شدید و کووید-۱۹ طولانی (Post-COVID Condition) نیز می‌شود.

طی ۲۸ روز فوق‌الذکر در جهان، در مقایسه با بازه زمانی ۲۸ روز قبل، تعداد موارد جدید شناسایی شده کووید-۱۹ در جهان ۶٪ کاهش و تعداد موارد جدید مرگ به علت کووید-۱۹، ۲۴٪ کاهش یافته است. از میان کشورهای بستر و بستری در ICU را گزارش می‌کنند، ۱٪ کاهش بستری جدید و ۳٪ افزایش بستری جدید در ICU را گزارش کرده‌اند. گروه سنی بالای ۶۵ سال همچنان در گروه خطر برای پیامدهای شدید بیماری قرار دارند.

سازمان جهانی بهداشت به این موضوع اشاره کرده است که آمار موارد جدید و مرگ‌ومیر ناشی از کووید-۱۹ کمتر از میزان واقعی است، زیرا بسیاری از کشورها ارسال گزارش کووید-۱۹ را متوقف کرده یا تواتر ارسال آن را تغییر داده‌اند. ضروری است که تعداد موارد جدید کووید-۱۹ و مرگ ناشی از آن در جهان، به علت کاهش تعداد تست‌های انجام‌شده و تأخیر در گزارش‌دهی، با احتیاط تفسیر شود. به نظر می‌رسد بسیاری از کشورها نظام مراقبت کووید-۱۹ را در نظام مراقبت سایر بیماری‌های حاد تنفسی ادغام کرده‌اند.

وضعیت کووید ۱۹ در اروپا

- در اروپا پس از پیک ماه جولای ۲۰۲۴ کووید ۱۹، در اکثر کشورهای اروپایی که در تابستان با موج اپیدمی مواجه بودند، فعالیت کووید ۱۹ در سطح سرپائی و بستری، پائین است و روند نزولی یا پایدار در همه گروه‌های سنی وجود دارد.
- افراد ۶۵ سال و بالاتر همچنان در گروه اصلی بستری و پیامد شدید کووید ۱۹ قرار داشتند.
- برآورد مرگ هفتگی به همه علل *All cause mortality* افزایش یافته است و در برخی کشورهای اروپایی در گروه سنی ۸۵ سال و بالاتر، مرگ و میر بالا است.
- احتمال دارد سطح فعالیت فعلی ویروس‌های تنفسی، بار بر سیستم درمانی وارد نماید (بوئزه در مراکز که ظرفیت محدود است).
- سن افرادی که بیشتر تحت تاثیر قرار گرفته اند، متفاوت است. *RSV* بیشتر کودکان با سن پائین را تحت تاثیر قرار داده، در حالیکه موارد شدید آنفلوانزا بیشتر در گروه سنی ۶۵ سال و بالاتر مشاهده شده است.
- ضروری است کشورهای اروپایی در هفته‌های آتی، برای تداوم افزایش بار بر سیستم درمانی آماده‌گی داشته و موازین کنترل عفونت *IPC* در سطوح بیمارستانی مورد ملاحظه قرار گیرد.
- فعالیت کووید ۱۹ دارای روند نزولی است، و افراد ۶۵ سال و بالاتر در گروه پر خطر بیماری قرار دارند.

اقدامات اروپا

- علیرغم کاهش فعالیت کووید ۱۹، رصد تاثیر *impact* کووید ۱۹ در سطح ملی حیاتی است و توصیه به انجام سکنس موارد مثبت طبق دستورالعمل مربوطه می‌گردد. افزایش فعالیت ویروس‌های تنفسی در هفته‌های آتی قابل انتظار است و موازین و اقدامات پیشگیری و کنترل عفونت در سطوح درمانی مورد ملاحظه قرار گیرد.
- واکسیناسیون آنفلوانزا و در برخی کشورهای اروپایی واکسیناسیون *RSV* در مادر باردار و سالمندان انجام می‌شود.
- در برخی کشورهای اروپایی بر اساس راهنمای ملی کشور مربوطه، البته به شرط واجد شرایط بودن، پروفیلاکسی نوزاد یا شیرخوار برای *RSV* (*Nirsevimab*) که نوعی مونوکلونال آنتی‌بادی است انجام می‌شود (۵).

درصد مثبت شدن آزمایش آنفلوانزا در جهان در هفته سوم سال ۲۰۲۵، (منتهی به ۳۰ دی ۱۴۰۳)، ۲۵/۵٪ است (۳).
درصد مثبت شدن آزمایش کووید ۱۹ در جهان در هفته سوم سال ۲۰۲۵، (منتهی به ۳۰ دی ۱۴۰۳)، ۷ درصد است.

وضعیت فعلی بیماری‌های حاد تنفسی در اروپا

آنفلوانزا در اروپا

فعالیت آنفلوانزا در ۱۳ هفته اخیر در سطح سرپائی و بستری بالا است و میزان مثبت شدن آنفلوانزا در سطح سرپائی صعودی است. بستری بعلت آنفلوانزا در کشورهای اروپایی در حد مشابه فصل زمستان سال ۲۰۲۲-۲۰۲۳ قرار داشته و بار قابل توجهی بر سیستم درمانی بسیاری از کشورهای اروپایی وارد کرده است (۴).
فعالیت آنفلوانزا همچنان بالا باقی مانده است. در حال حاضر درصد مثبت شدن آنفلوانزا در سطح سرپائی و بستری بالای ۱۰ درصد است.
از هفته ۴۰ سال ۲۰۲۴، حدود ۵۰ درصد موارد *SARI* بعلت آنفلوانزا در گروه سنی ۶۵ سال یا بالاتر قرار دارند.
شاخص‌های نظام مراقبت غیر دیده‌وری، حاکی از آن است که اکثر بستری در *ICU* در افراد ۶۵ سال و بالاتر دیده می‌شود. بطور کلی، در اکثر کشورهای اروپایی آنفلوانزا *A(H1)pdm09* غالب است، همچنین ترکیبی از آنفلوانزا *A(H3)* و *B(Victoria)* در اروپا مشاهده شده است.
در حالیکه بستری بعلت آنفلوانزا در همه گروه‌های سنی مشاهده شده است. گروه سنی ۶۵ سال و بالاتر دارای بیشترین خطر بستری و پیامدهای شدید بیماری می‌باشند.

وضعیت *RSV* در اروپا

- فعالیت *RSV* امسال در اروپا ۲ هفته زودتر در مقایسه با سال گذشته شروع شده است.
- در دو هفته اخیر، مثبت شدن آزمایش *RSV* در سطح سرپائی در کلیه گروه‌های سنی کاهش یافته است.
- در حال حاضر درصد مثبت شدن *RSV* در موارد *SARI* پایدار است و بیشترین درصد مثبت شدن *RSV* در موارد *SARI* در گروه سنی زیر ۴ سال رخ می‌دهد (۳۴٪).
- از هفته ۴۰ سال ۲۰۲۴، ۷۰٪ موارد بستری بعلت *RSV* در کودکان زیر ۵ سال و ۱۵٪ موارد بستری بعلت *RSV* در گروه سنی ۶۵ سال و بالاتر بودند.

وضعیت بیماری‌های حاد تنفسی در ایران

گزارش مراقبت غیر دیده‌وری:

بر اساس داده‌های غیردیده‌وری بر مبنای داده‌های هفتگی گزارش شده از سوی آزمایشگاه ملی آنفلوانزا و ۱۷ آزمایشگاه منطقه‌ای تابعه، از میان ۳۶۹۲ نمونه آزمایش شده برای آنفلوانزا در طول هفته گذشته، ۱۵ درصد موارد از نظر آنفلوانزا مثبت بوده است. تایپ غالب ویروس آنفلوانزا در کشور در این هفته "Influenza A" و ساب تایپ شایع H1N1 بوده است.

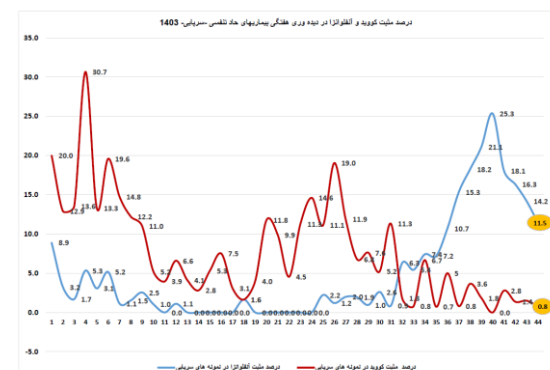
اگرچه این آمار از نوع غیردیده‌وری است، ولی داده‌های آن حاکی از آنست که احتمالاً فعالیت آنفلوانزا در کشور روند نزولی پیدا کرده است. در سال قبل، در نیمه شهریور وارد موج آنفلوانزا شده بودیم، در حالیکه امسال این موج دو ماه دیرتر (در آبان ماه) شروع شد و طبیعتاً درصد مثبت بودن نمونه‌های تنفسی از نظر آنفلوانزا در هفته گذشته نسبت به مقطع زمانی مشابه در سال قبل بالاتر است.

داده‌ها نشان می‌دهد احتمالاً اواخر بهمن ۱۴۰۳ از موج فعلی بیماری حاد تنفسی خارج خواهیم شد. البته ممکن است یک پیک کوچکتر برای آنفلوانزا در اردیبهشت ماه را شاهد باشیم.

گزارش مراقبت دیده‌وری

خوشبختانه داده‌های نظام مراقبت دیده‌وری کشوری (که قاعداً نتایج معتبرتری دارد) هم داده‌های غیردیده‌وری فوق را تایید می‌کنند. بر اساس داده‌های دیده‌وری:

۱۱/۵ درصد نمونه‌های تنفسی در مراجعین سرپایی و ۱۹/۹ درصد نمونه‌های تنفسی در مراجعین بستری آنفلوانزا مثبت بوده اند؛ که این نسبت‌ها از سه هفته قبل روند کاهشی پیدا کرده است. در رابطه با کووید ۱۹، ۰/۸ درصد نمونه‌های تنفسی در مراجعین سرپایی و ۱/۷ درصد نمونه‌های تنفسی در مراجعین بستری کووید مثبت بوده‌اند.

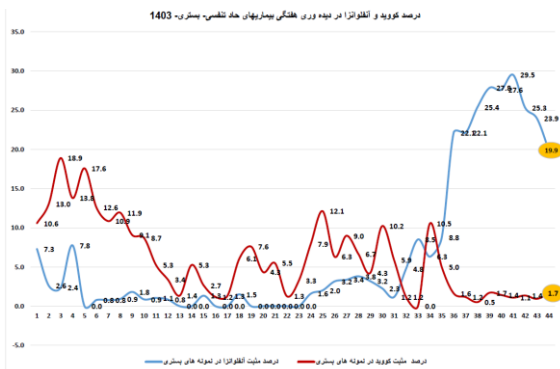
شکل شماره ۱. درصد مثبت کووید ۱۹ و آنفلوانزا در نظام مراقب دیده‌وری هفتگی بیماری‌های حاد تنفسی در بیماران سرپایی - ۱۴۰۳

بر اساس نتایج آزمایشات نمونه‌های اخذ شده با هدف دیده‌وری ۲۱ پاتوژن در استان تهران در در دی ماه، آنفلوانزا با اختلاف زیاد شایعترین پاتوژن تنفسی در نمونه‌های بررسی شده بوده و در رتبه‌های بعدی پارآنفلوانزا، ویروس RSV، رینوویروس و کووید ۱۹ بوده‌اند.

در گزارش دیده‌وری دیماه ۱۴۰۳، موردی از hMPV شناسایی نشده است. بنظر می‌رسد در گروه سنی کودکان، RSV جای آنفلوانزا را بعنوان شایعترین پاتوژن تنفسی گرفته است.

شکل شماره ۲. آخرین گزارش رصد ۲۱ پاتوژن تنفسی در سال ۱۴۰۳ در مراقبت دیده‌وری

شکل شماره ۳. درصد مثبت کووید ۱۹ و آنفلوانزا در نظام مراقب دیده‌وری هفتگی بیماری‌های حاد تنفسی در بیماران بستری - ۱۴۰۳

توصیه‌های مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت

مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت، ضمن توجه جدی به هرگونه تغییرات بیماری واگیر همچون بیماری‌های حاد تنفسی، توصیه می‌کند:

- مراقبت بیشتر از گروه پرخطر بویژه در فصول و زمان شیوع بیشتر بیماری‌های حاد تنفسی و توصیه به خودداری از حضور در مکان‌های شلوغ
- تاکید بر استفاده از ماسک مخصوصاً در فضای بسته و اماکن تجمعی و پرجمعیت، به‌ویژه در افراد پرخطر
- رعایت آداب تنفسی و شستن مرتب دست‌ها با آب و صابون

منابع

- 1- WHO, COVID-19 Epidemiological Update, Edition 175, 17 Jan 2025.
- 2- WHO, Global Influenza Programme, Global Respiratory Virus Activity Weekly Update N 510, 12 Jan 2025
- 3- WHO, Influenza Surveillance Outputs.
- 4- ECDC, Weekly Bulletin, Communicable Disease Threats Report, Week 4 2025, 24 Jan 2025.
- 5- CDC, RSV Immunization Guidance for Infants and Young Children, August 30 2024.

- رعایت تهویه مناسب در حد امکان
- ممانعت از هرگونه استفاده از آنتی بیوتیک بدون تجویز پزشک
- رعایت استراحت، خودمراقبتی، مصرف مایعات و جداسازی بیمار از سایر افراد بویژه افراد سالمند، زن باردار، بیماران و سایر گروه‌های پرخطر

معاونت بهداشت
مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر

جهت کسب اطلاعات بیشتر از بیماری‌های واگیر در
ایران به لینک زیر مراجعه فرمایید:

<https://icdc.behdasht.gov.ir>